

۱۰- از مردمان بد ذات و شیطان صفت دور بودن و با افراد والا مقام دوستی کردن

سوالات تشریحی درس ششم فارسی (۳) پایه دوازدهم طراح: خانم اعظم قره داغی - میانه

قلمرو زبانی

۱- هر یک از لغات مشخص شده زیر را معنی کنید

الف) در نفیرم مرد و زن نالیده اند (ب) تن زجان و جان زتن مستور نیست

پاسخ: الف) زاری به صدای بلند (ب) پوشیده، پنهان

۲- با توجه به بیت « هر که جز ماهی ز آبش سیر شد/ هر بی روزی است، روزش دیر شد.»؛ « بی روزی» و « دیر شدن روز» به ترتیب به چه معناست؟

پاسخ: بی بهره از عشق. ملول و خسته شد

۳- هر یک از توضیحات زیر معادل کدام واژه یا اصطلاح است؟

الف) پاره گوشتی که از درازا بریده شده باشد ::..... (ب) میل قلب است به دیدار معشوق ::.....

پاسخ: الف) شرحه (ب) اشتیاق

قلمرو ادبی:

۴- در کدام یک از ابیات زیر آرایه «اسلوب معادله» بکار رفته است؟ دلیل خود را بنویسید.

الف) سرّ من از ناله ی من دور نیست لیک چشم و گوش را آن نور نیست

ب) محرم این هوش جز بی هوش نیست مر زبان را مشتری جز گوش نیست

پاسخ: ب- هر یک از دو مصراع استقلال معنایی دارند و یکی از طرفین معادل و مصداقی برای تایید مفهوم طرف دیگر است

۵- بیت زیر را از نظر کاربرد آرایه جناس تام (همسان) بررسی کنید.

آتش است این بانگ نای و نیست باد هر که این آتش ندارد، نیست باد

پاسخ: « نیست باد» در مصراع اول و دوم جناس تام دارد، « نیست» در مصراع اول فعل و در مصراع دوم اسم است به

معنای « نابود باد» - « باد» در مصراع اول اسم و در مصراع دوم فعل دعایی است

۶- در بیت « کز نیستان تا مرا ببریده اند از نفیرم مرد و زن نالیده اند» استعاره رامشخص کرده و توضیح دهید

پاسخ: « نیستان» استعاره از عالم معنا

قلمرو فکری

۷- با توجه به ابیات زیر به سؤالات پاسخ دهید:

« هر که جز ماهی ز آبش سیر شد هر بی روزی است، روزش دیر شد

در نیابد حال پخته هیچ خام پس سخن کوتاه باید، والسلام»

الف. منظور از « ماهی» چیست؟
ب. مصراع اول بیت دوم به چه معنا است؟
پاسخ: الف. عاشق واقعی. ب. آن که راه عشق نسپرده، از حال عارف واصل بی خبر است.

۸- با توجه به ابیات زیر به سوالات پاسخ دهید :

« آتش است این بانگ نای و نیست باد هر که این آتش ندارد نیست باد
نی حریف هر که از یاری برید پرده هایش پرده های ما درید»

الف. معنای « نیست باد » در مصراع اول و دوم را بنویسید

ب. واژه ی «حریف» در بیت دوم به چه معنی به کار رفته است؟

پاسخ : الف. در مصراع اول: تنها نفس و دمیدن نیست. در مصراع دوم: نیست و نابود شود. ب. همدم.

۹- با توجه به شعر زیر به سؤالات پاسخ دهید:

هر کسی کاو دور ماند از اصل خویش باز جوید روزگار وصل خویش
من به هر جمعیتی نالان شدم جفت بدحالان و خوش حالان شدم.

الف. منظور مولانا از « اصل خویش » چیست؟ ب. در بیت دوم منظور از « خوش حالان » چیست؟

پاسخ : الف. بازگشت به سوی حق. ب. خوش حالان رهروان راه حق اند که از سیر به سوی حق شادمان اند.

۱۰- تفاوت معنایی « پرده » را در بیت « نی حریف هر که از یاری برید / پرده هایش پرده های ما درید» بیان کنید.

پاسخ : پرده ی اول، صدا و نغمه ی نی اما پرده ی دوم حجاب یا پوششی است که راز ما را پنهان می کند.